

EZOTERNA POSMATRANJA KARMIČKIH VEZA KNJIGA II (izvodi)

Danas ćemo otpočeti sa nizom posmatranja koja će razjasniti razvijanje ljudske karme u odnosu na spoljašnji izgled onako kako se sa njim srećemo u fizionomiji, pokretima, u svim spoljašnjim ispoljavanjima čoveka u fizičkom svetu. Razmatrajući pojedine karmičke veze, već sam skrenuo pažnju na činjenicu da se zapravo, posmatrajući naizgled beznačajne sitnice kod čoveka, mogu opaziti karmičke veze. Takođe je činjenica da spoljašnji izgled čoveka uveliko pruža sliku njegovog moralnog i duhovnog ponašanja u prethodnom zemaljskom životu ili čitavom nizu prethodnih života.

U tom smislu možemo proučavati određeni tip čoveka i otkrićemo da određeni tipovi vode do određenih stavova i ponašanja u jednom od prethodnih zemaljskih postojanja. Da bi se izbegle nejasne apstrakcije, razmotrimo to na primerima. Pretpostavimo, recimo, da je neki čovek proveo svoj zemaljski život pažljivo se baveći stvarima sa kojima se sretao u životu. Duboko se zanimao za mnoge stvari, ništa mu nije promicalo u vezi sa ljudima, predmetima ili svetskim pojavama. Svakako imate prilike da to posmatrate u sadašnjem životu.

Možemo sresti ljude koji više znaju, recimo, o državicima drevne Grčke nego o savremenim državicima. Ukoliko ih zapitate o nekome kao što je bio Perikle, Alkibijad ili Miltijad, oni znaju sve o njima, jer su to učili u školi. Ukoliko ih zapitate o državicima današnjice, teško da mogu išta da vam kažu. Ali istovetna stvar se može naći i u oblasti običnog posmatranja života. S tim u vezi često sam spominjao pojedinosti koje su svakako izgledale neobične onima koji veruju da stoje na najvišem vrhu idealizma. Postoje ljudi koji će vam u poslepodnevnom razgovoru reći da su ujutru, na primer, videli neku damu na ulici. A kada ih zapitate kakvu je haljinu nosila, oni ne znaju! To je zaista neverovatno, ali je činjenica, ima takvih ljudi.

No, naravno, takva stvar se može tumačiti na razne načine. Može se reći: to je slučaj tako uzvišene duhovnosti da čovek koji se nađe u takvim prilikama smatra da je potpuno nevažno osvrnuti se na takve stvari. Međutim, to nije znak prave duboke duhovnosti. To može biti uzvišena duhovnost, ali sama uzvišenost nije suština. Ono što je suštinsko jeste da li je duhovnost duboka ili plitka. U ovom slučaju nema govora o dubokoj duhovnosti jer na kraju krajeva, ono što čovek oblači *jeste* veoma značajno i na neki način podjednako važno kao, na primer, kakav ima nos ili usta. Opet, postoje ljudi koji pažljivo posmatraju sve u životu. Oni sude o svetu na osnovu onoga što u njemu doživljavaju. Drugi prolaze kroz svet kao da ih ništa ni najmanje ne zanima. Oni sve unose u sebe samo kao neku vrstu sna koji brzo nestaje.

Postoje, mogu da kažem, dva suprotna tipa ljudi. Ali kako god o tome sudili, dragi moji prijatelji, kakvo god mišljenje stekli o tome da li je čovek na visokom ili niskom nivou zato što se ne seća haljine koju je nosila žena koju je tog jutra video – to nije ono o čemu se radi. Danas želimo da objasnimo kakav uticaj to ima na čovekovu karmu. Zapravo je velika razlika u tome da li čovek obraća pažnju na stvari u životu, da li se zanima za svakodnevne pojedinosti ili za njih ne mari. Pojedinosti su od velikog značaja za čitav sklop duhovnog života – ne zato što su to pojedinosti, već stoga što pojedinost, kao ona pomenuta, ukazuje na veoma određeno uređenje duše.

Postojao je profesor koji je uvek izuzetno predavao i koji je sve vreme svog predavanja gledao u jednu tačku, gornji deo grudi jednog od slušalaca. Njegove oči su bile prikovane za tu određenu tačku. Nikada nije gubio nit u svojim predavanjima, koja su uvek bila izvrsna. Međutim, jednog dana se dogodilo da je izgubio nit; uporno je gledao, a potom je otišao do osobe u publici i upitao je: „Zašto ste prišli dugme koje je uvek nedostajalo? To me je potpuno omelo!” On je uvek gledao u pravcu dugmeta koje je nedostajalo i to mu je pomagalo da se usredsredi. Uvek gledati u mesto na kome ima ili nema dugmeta, izgleda kao sitnica, ali u stvari, što se tiče čitavog uređenja duše, od velikog je značaja da li se to radi ili ne. A kada je u pitanju posmatranje linije karme, to je od izuzetne važnosti.

Pogledajmo, prema tome, поближе ta dva ljudska tipa. Treba samo da se setite onoga što sam često govorio o prolasku čoveka iz jednog u drugi zemaljski život. U zemaljskom životu čovek ima glavu i ostatak tela. Taj ostatak tela, koji izuzima glavu, sadrži određeni odnos snaga. Fizičko telo čoveka je konačno prepušteno elementima. Fizička supstanca se, naravno, ne prenosi iz jednog zemaljskog života u drugi, ali odnos snaga koje čovek ima u svom organizmu, ne računajući glavu, se prenosi tokom života između smrti i novog rođenja i postaje glava u sledećem zemaljskom životu, dok se glava sadašnje inkarnacije obrazovala iz sistema udova i ostatka organizma iz prethodnog zemaljskog života. Prema tome, ne-glava, ako mogu da iskujem takav izraz, jednog zemaljskog života preobražava se u glavu narednog zemaljskog života. Glava je uvek rezultat ne-glave prethodnog zemaljskog života. To se odnosi na čitav odnos snaga u uređenju ljudskog bića.

Kada neko prolazi kroz život na sve obraćajući pažnju, on mora, po prirodi stvari, da se dosta kreće. Ljude koji su mnogo sedeli teško je danas proučavati sa stanovišta karme, jer takav način života nije ranije postojao. Ostaje da se vidi kakvi će biti takvi ljudi, koji sada imaju običaj da sede, u narednim inkarnacijama. Kada je u ranija vremena čovek obraćao pažnju na nešto u njegovoj sredini, on je uvek morao tome da *pride*. Morao je da svoje udove načini pokretljivim, da učini svoje udove delatnim. Čitavo telo je bilo delatno, ne samo čula koja pripadaju sistemu glave. Sve u čemu učestvuje celo telo, kada je čovek pažljiv i kada posmatra stvari, prelazi u građu glave u sledećem zemaljskom životu i ima određeno dejstvo. Glava čoveka u sledećem zemaljskom životu je tako uređena da tada u njoj postoji veoma jaka težnja da prenese u ostatak organizma takve snage koje uzrokuju da snage Zemlje rade veoma snažno u njegovom organizmu. U prvih sedam godina života sve što sadrži organizam (mišići, kosti, itd.) je obrazovano iz glave. Glava šalje te snage. Svaka kost je onakva kakva je, posredstvom glave. Ako, usled načina zemaljskog života koji sam vam opisao, glava teži da razvije jaku povezanost sa zemaljskim snagama, šta se tada dešava? Tada su, milošću glave, ako mogu tako da kažem, zemaljske snage veoma prisutne tokom izgradnje čoveka dok je još embrion, ali takođe, naročito, u životu sve do promene zuba. Zemaljske snage se veoma snažno šire posredstvom glave. Ishod je da se u takvom čoveku posebno razvija sve što neposredno zavisi od zemaljskih snaga. Takav čovek dobija velike, jake kosti, izuzetno široka ramena, na primer, i rebra su valjano razvijena. Sve nosi pečat dobrog razvoja.

Ali sve što je u vezi sa prenošenjem sposobnosti pažnje iz prošlog u sadašnji zemaljski život, sa načinom na koji je organizam obrazovan, sve to, istina je, proističe *prostorno* iz glave, ali pored toga, u stvarnosti, iz duše i duha, jer u svim tim oblikotvornim snagama učestvuju duša i duh. U takvim snagama možemo uvek da gledamo dušu i duh. Kod takvih ljudi glava je postala vezana za Zemlju kao ishod okolnosti prethodnog života koje sam opisao. To možemo da vidimo kod čela koje nije posebno visoko – jer visoka čela nisu srodna Zemlji – ali su to jasne i snažne građe i slične stvari.

Tako vidimo da se čovek razvija na takav način da su mu kosti snažno oblikovane. Takođe, neobično je da kada se rad tih snaga koje su srodne Zemlji iz prethodnog zemaljskog života prenese u sadašnji, kosa raste veoma brzo. Posmatrajući decu čija kosa brzo raste moramo to uvek da povežemo sa njihovom moći zapažanja u prethodnom zemaljskom životu. Činjenica je da se iz čovekovog moralnog i duhovnog ponašanja u bilo kojoj inkarnaciji, obrazuje njegovo telo u sledećem zemaljskom životu.

Prema tome, mi ćemo uvek naći potvrdu toga na koji način duševno-duhovno učestvuje u oblikovanju čoveka. Čovek čija je karma da u sledećem zemaljskom životu ima jake kosti, dobro razvijene mišiće, kao ishod obraćanja pažnje na život, takav čovek, videćemo, hrabro prolazi kroz njega. Posredstvom te pažnje on je takođe stekao prirodnu snagu koja pripada odvažnom životu.

U doba kada su ljudi prestali da opisuju nizove zemaljskih života, još uvek se posedovalo znanje koje zaista postoji jedino kada se ponovljeni zemaljski životi uzmu u obzir. Tako je još uvek bilo u doba Aristotela. Aristotel je to divno opisao u njegovoj knjizi o fizionomijama. On je još uvek bio u stanju da pokaže kako je spoljašnji izgled u vezi sa moralnim stavom, moralnim stanjem čoveka.

Razmotrimo sada kukavice, plašljive ljude. To su oni koje ništa nije zanimalo u prethodnim zemaljskim životima. Vidite, proučavanje karme ima određenog značaja u zauzimanju mesta u životu u vezi sa budućnošću. Mi, pre svega, zadovoljavamo samo žudnju za saznanjem – iako ne samo tu žudnju – kada dovodimo sadašnji zemaljski život u vezu sa prethodnim životima. Međutim, ako prolazimo kroz sadašnji zemaljski život sa određenim samosaznanjem, onda možemo da se pripremimo za sledeći zemaljski život. Ukoliko površno lutamo kroz život, bez ikakvog zanimanja za nešto, onda možemo da budemo sigurni da ćemo u sledećem zemaljskom životu biti plašljivac. To je stoga što ravnodušna i nezainteresovana priroda obrazuje malo veze sa sredinom i kao posledica toga, organizacija glave u sledećem životu nema vezu sa zemaljskim snagama. Kostii ostaju nerazvijene, kosa sporo raste, veoma često takva osoba ima krive noge (O ili X.)

To su stvari koje na veoma ličan način otkrivaju vezu između duhovno-duševnog s jedne strane i prirodno-fizičkog s druge. Da, dragi moji prijatelji, prema pojedinostima oblika glave i čitave građe čoveka, možemo, takoreći, da gledamo u prethodni zemaljski život.

Ovo ipak nije rečeno samo da bi se kroz to samo posmatralo. Sve što sam vam govorio u vezi sa posmatranjem kao pripremom za proučavanje karme, nije obavljeno spolja, već u potpunosti na unutarnji način, posredstvom duhovno-naučnih metoda. Ali upravo one pokazuju da čovek u svom spoljašnjem obliku *ne može* da se proučava kao što to radi savremena fiziologija i anatomija. Zaista nema smisla da samo upoznamo organe i njihovu međusobnu vezu, jer čovek je *slika*. On je delimično slika sila koje vladaju između smrti i novog rođenja, a delimično slika njegovog prethodnog zemaljskog života. Nema smisla raditi u smislu današnje fiziologije i anatomije gde se proučava jedan po jedan čovekov organ. Glava je, na primer, mnogo povezanija sa prethodnim zemaljskim životom nego što je to telo koje čovek dobija u svom sadašnjem zemaljskom životu.

Stoga možemo da kažemo, da određeni fizički procesi mogu da se razumeju jedino kada se osvrnemo unazad na prethodne zemaljske živote. Čovek koji je naučio u prethodnom zemaljskom životu da poznaje svet ima kosu koja brzo raste. Onaj ko je malo naučio o svetu u prethodnom životu ima kosu koja sporo raste. Dlaka raste veoma sporo, naleže na površinu tela. Oni, međutim, koji su se interesovali za razne stvari, koji su zabadali nos svuda i koje je sve zanimalo imaju kuštravu kosu. To je u potpunosti pravilna veza. Najraznovrsnija telesna građa se može povezati sa iskustvom iz jednog od prethodnih zemaljskih života. Ovo može da se primeni na sve pojedinosti nečije telesne građe.

Uzmite, na primer, čoveka koji tokom jedne inkarnacije mnogo misli, mnogo razmišlja. U njegovom sledećem životu on će biti vitak, tanak čovek. Onaj koji ne razmišlja puno u jednom zemaljskom životu, nego živi život više zagledan u spoljni svet, teži u sledećem životu da nagomila prilično sala. To je, takođe, od značaja za budućnost. Duhovne „kure mršavljenja” ne mogu da se postignu u jednom zemaljskom životu, zato mora da se pribegne fizičkim merama – ukoliko one uopšte pomažu! No, za sledeći zemaljski život svakako je moguće podvrgnuti se „kuri mršavljenja” ukoliko neko prilično razmišlja i misli, posebno ako neko misli na temu koja podrazumeva naprezanje one vrste koje sam juče opisao. Ne mora da bude meditacija, ali jednostavno da se dosta misli, sa rešenošću da se donesu mnoge unutarnje odluke.

Postoji stvarna veza ove vrste između duhovnog i moralnog načina na koji čovek živi tokom jednog zemaljskog života i njegove fizičke građe u sledećem zemaljskom životu. To se mora naglasiti.

Uzmite drugi slučaj. Pretpostavimo, na primer, da je u jednom zemaljskom životu čovek mislilac. Ne mislim profesor... (ovo nije šala!), već čovek koji, moguće, ide za plugom, ali opet može dosta i da razmišlja. Nije uopšte važno u kojim životnim okolnostima čovek misli, jer on može biti pravi mislilac i dok se kreće iza pluga ili se bavi nekim ručnim radom. Međutim, zbog toga su u njegovom mišljenju uglavnom sadržane snage koje otpadaju kada dođe kraj zemaljskom životu i on ostavlja neiskorišćene one koje se prenose u njegovu sledeću inkarnaciju i igraju ulogu u izgrađivanju njegove glave, takav čovek će se ponovo pojaviti u novom zemaljskom životu sa mekanim telom, sa nežnim, mekanim telom.

Čudna stvar, međutim, je ovo. Kada čovek dosta razmišlja, tada će on u njegovom narednom zemaljskom životu imati dobru kožu; čitava površina tela, koža tela, će biti veoma lepa. Opet, kada vidite ljude sa nečistom kožom, na primer, onda uvek iz toga možete da zaključite da su u prošlom životu malo mislili. (Naravno, da se izvede taj zaključak potrebne su i druge osnove, nije moguće samo na osnovu jednog uzroka doneti zaključak. Ipak, uopšteno, smernice koje sam danas dao o međupovezanosti duše i duha sa fizičkim su tačne.) Kada vidite ljude sa donekle nečistom kožom, uvek možete da zaključite da su malo razmišljali u njihovom prošlom zemaljskom životu. Ljudi sa puno pega svakako nisu bili mislioci u prethodnom zemaljskom životu.

To su stvari koje odmah ukazuju na to da duhovna nauka ne obraća pažnju samo na duhovne apstrakcije, već i na delovanje duhovnog na fizičko. Često sam isticao da ono što je štetno, što se tiče materijalizma, nije to što se obraća pažnja jedino na materiju. Štetna posledica, tragedija materijalizma je da ne može zaista da spozna ništa o materiji jer ne prepoznaje duhovnu delatnost unutar nje.

Upravo kod proučavanja čoveka pažnja mora da se posveti materiji, jer u materiji, pre svega u ljudskom obličju, u čitavom ljudskom biću, izražava se duhovna delatnost. Materija je spoljašnje otkrovenje duhovnog.

Iz „Vodećih stavova” koji su se pojavili nedavno u dodatku časopisa „Geteanum”, možete da vidite da ljudska glava može da se proučava na pravi način jedino kada se imaginativna spoznaja primeni čak i na njen spoljašnji izgled, jer ljudska glava u svom obliku, u obliku ušiju a posebno u obliku nosa i očiju jeste obrazovana zaista prema modelu imaginacije. Sastoji se od spolja vidljivih imaginacija.

Gde je, sa druge strane, gornji deo od vrata do sredine grudi duži od donjeg dela koji je od sredine grudi do kraja trupa, tada vidimo čoveka koji je prošao polako i smireno sve do središta svog života između smrti i novog rođenja, a potom se spuštao brže u zemaljsko postojanje.

U fizionomiji, zaista, u srazmerama trupa, nalazimo posledice načina na koji je čovek prolazio kroz prvi period svog postojanja između smrti i novog rođenja, u poređenju sa kasnijim periodom.

Zaista, ono što je fizičko u čoveku je u potpunosti kopija, slika duhovnog koje leži u osnovi. To ima svoje posledice u životu. Jer oni koji imaju dugi donji trup i kratak gornji, jesu oni tipovi kojima je potrebno dosta sna, oni vole dugo da spavaju (šematski je to, naravno, prenaplašeno.) Sa drugim tipom koji poseduje kratak donji trup i dugačak gornji, to nije slučaj, njima ne treba toliko sna.

Stoga, u odnosu na to da li je čoveku potrebno više ili manje sna, što se opet ispoljava u srazmerama njegovog trupa, možete da vidite da li je kroz prvi deo postojanja između smrti i novog zemaljskog života prošao brzo ili sporo i isto tako, da li je kroz drugi deo prošao brzo ili sporo.

To je opet, povezano sa prethodnom inkarnacijom. Uzmite slučaj čoveka koji je tup – ne toliko u odnosu na njegovu nastrojenost već u odnosu na vaspitanje i način života. Ne mislim da mu sasvim nedostaje interesovanja, ali je priglup; ništa ne radi kako treba, nikada se ničega stvarno ne lati; moguće je da je voleo da gurne svoj nos svuda, ali to nije prevazilazilo radoznalost i površno shvatanje. Ostajao je priglup. Takvog čoveka ne zanima prvi deo njegovog života između smrti i ponovnog rođenja. On počinje da se interesuje tek kada prođe ponoćni vrhunac tog života i otpočne njegovo spuštanje.

S druge strane, čovek koji je naviknut da u sve zadire podjednako svojim razumom i osećajima – uzima velikog učešća u prvoj polovini, u uspinjanju, a potom brzo dovršava spuštanje. Tako se opet može reći, da kada sretnete učmalog, uspavanog čoveka, tada se to može pripisati tupom životu, onako kako sam ga opisao, u prethodnoj inkarnaciji. Osoba koja nije uspavana, koja čak nešto mora da odradi da bi mogla da ode na spavanje – znamo da ima knjiga koje uspavljaju! – čovek kome je tako nešto potrebno, nije bio priglup, već pažljiv, bio je delatan podjednako umno i osećajno.

Možemo da idemo dalje. Postoje ljudi... šta da kažem o njima? Recimo da su uvek spremni da jedu, skloni su jelu. Drugi nisu toliko skloni jelu. Ne želim da ih delim na proždrljive ljude i one koji to nisu jer to ne bi bilo na mestu u ozbiljnom proučavanju, ali reći ću da postoje ljudi koji vole da jedu i oni drugi koji su tome manje skloni. To je u određenom smislu takođe u vezi sa tim šta čovek doživljava u svom prolasku između smrti i novog rođenja, pre i posle ponoćnog vrhunca postojanja.

Postoje ljudi koji se, kao što ću tek objasniti, penju veoma visoko u duhovno i postoje drugi koje se ne penju tako visoko. Oni koji se penju veoma visoko ješće da bi preživeli. Oni koji se ne penju tako visoko živeće da bi jeli.

To su svakako razlike u životu i ukoliko pogledamo način na koji se čovek ponaša u takvim stvarima koje su povezane sa potpomaganjem ili nepotpomaganjem svog fizičkog postojanja, možemo da kažemo da tu ima nečega što nas osposobljava da opažamo kako njegov karmički život proističe iz prethodnog postojanja.

Oni koji su stekli sposobnost posmatranja u ovom smislu, na primer, opažaju način na koji se čovek služi nečim za stolom, način na koji se koristi stvarima, pokret koji zaista ukazuje veoma snažno na način na koji prošli zemaljski život prosijava u sadašnjost.

Danas govorim o fizičkom. Sutra ću govoriti više o moralnim stranama, ali fizičko se svakako mora imati na umu, inače će suprotnost među njima postati manje razumljiva. Ljudi koji se mnogo puta poslužuju, koji čak i kada uzimaju krušku za stolom to rade s oduševljenjem, jesu oni koji su se više držali trivijalnosti života u prošlim inkarnacijama, koji ne mogu da se uzdignu iznad svakidašnjosti, koji su bili robovi navika, ustaljenih pravila itd, nesposobni da moralno shvate život. To, takođe, ima velikog praktičnog značenja. Kako mi nismo naviknuti na važnost ovoga, ove stvari će često izgledati čudne i njima ćemo se smeјati. Ali njih treba uzeti sa dubokom ozbiljnošću jer vidite, u današnjem društvu postoje određeni slojevi ljudi koji troše svoje vreme i snagu na trivijalne životne navike. Oni svojevolejno ne usvajaju ništa izvan običnih životnih navika.

Ne moraju ove stvari da se odnose samo na način ponašanja, dragi moji prijatelji. Mogu podjednako da se primene, na primer, na jezik. Postoje jezici na kojima se ništa ne može proizvoljno reći jer je sve strogo propisano sklopom rečenice, subjekat ne može da se postavi na drugo mesto i tome slično. Postoje opet drugi jezici gde subjekat može bilo gde da se stavi, a i predikat takođe. Ti jezici su takve prirode da pomažu ljudima u ličnom razvoju.

To je samo primer za to kako se stiču jake trivijalne navike i kako ljudi ne mogu da izbegnu trivijalnost. Zemaljski život proveden u takvim trivijalnostima vodiće u onaj u kome će čovek biti proždrljiv. On se ne uzdiže dovoljno visoko u periodu između smrti i novog rođenja – on postaje proždrljivac.

Sada bi trebalo da nastupi doba kada čovek ne računa samo sa jednim zemaljskim životom, kao što je bio slučaj u materijalističkoj epohi razvoja, već treba da uzme u obzir čitav zemaljski razvoj sa razumevanjem načina na koji se ono što je čovek učinio i postigao u jednom zemaljskom životu, nastavlja u drugi zemaljski život. Ono što se u jednoj epohi dogodilo prenosi se u drugu posredstvom samih ljudi. Kako ova svest treba da nastupi, neophodno je da ovakvo znanje nađe mesta u obrazovanju dece, podjednako kao i odraslih.

Hteo bih da govorim o još dva tipa. Postoji tip čoveka koji sve shvata ozbiljno. Ovde ne mislim samo na spoljašnju ozbiljnost. To mogu biti zaista ozbiljni ljudi, koji mogu čak da imaju jako tragičnu crtu u svojim dušama, ali koji svejedno mogu da se smeјu. Jer ako čovek nije u stanju da se smeјe, a mnogo je toga čemu se u životu možemo smeјati, ako sve propusti i ne može ničemu da se smeјe, onda on mora da je tup. Na kraju krajeva, ima stvari koje nas zasmeјavaju! No, čovek može nečemu što je smešno od srca da se smeјe, a opet da bude suštinski ozbiljan.

Zatim, postoji drugi tip čoveka, koji ne radi ništa drugo već se samo smeјe, koga sve zasmeјava, bilo da je nešto zaista smešno ili ne. Postoje ljudi čije se lice iskrivi od smeha istog trenutka kada počnu bilo šta da govore, čak i kada je reč o najozbiljnijim stvarima lice im se ceri, smeška se. Ja ovde opisujem krajnosti, ali one postoje.

To su osnovne crte duše. Sutra ćemo videti kako one imaju svoju moralnu stranu. Danas ću uglavnom da se zadržim na fizičkoj strani. Ova crta, opet, vodi nazad do karmičke struje razvoja.

Čovek koji je imao crtu ozbiljnosti u svom životu, čak iako je umeo da se smeje, poseduje snažne, čvrste snage koje deluju iz njegove prethodne inkarnacije u njegov sadašnji zemaljski život. Sretnuvši ozbiljnog čoveka te vrste, čoveka koji razume ozbiljnu stranu života, koji zastane da posmatra ozbiljnu stranu života, možemo reći da u njemu može da se oseti da on nosi u svom biću i prirodi svoj prošli zemaljski život. Ozbiljno shvatanje života iskrsava kada prošli zemaljski životi nastavljaju svoje delovanje, delovanje na pravi način. S druge strane, prošli zemaljski životi ne deluju u čoveku koji neprestano brblja, smeje se čak i kada govori o ozbiljnim stvarima. Kada je čovek prošao čitav niz zemaljskih života – ili najmanje jedan – u kojima je živeo polubudan, tada će u sledećem zemaljskom životu postati osoba koja nikada nije ozbiljna, koja nije u stanju da pristupi životnim stvarima sa potrebnom ozbiljnošću. Prema tome, iz čovekovog ponašanja može da se vidi da li je proveo svoje prošle zemaljske živote svrsi shodno ili ih je manje-više prespavao.

Sve to nas dovodi do saznanja da je pogrešno posmatrati čoveka pred nama mehanički ili ne gledati dalje od uobičajenog organizma. To je sasvim pogrešno. Kakav je oblik čoveka, pa sve do toga kako se kreće, mora da se sagleda kao slika duhovnog sveta.

Najpre, tu je organizacija glave. Ona je suštinski određena prethodnim zemaljskim životima. Mi posmatramo ljudsku glavu na pravi način kada naučimo sve što ima da se nauči o imaginativnom predstavljanju. Tu, u vezi sa ljudskom glavom i nigde drugde, možemo da primenimo, u čulnom svetu, imaginativno predstavljanje, koje se inače koristi za opažanje duhovnog sveta. Moramo da otpočnemo sa Imaginacijom ukoliko želimo da gledamo u duhovni svet. Tada će se, pre svega, pojaviti pred nama duhovno-eterske slike duhovnih bića. U fizičkom svetu, sa izuzetkom ljudske glave, nema ničega što podseća na Imaginaciju. Ali ljudska glava sa celokupnom svojom unutarnjom organizacijom, sve do izuzetne građe mozga, sve je zaista fizička ogledalna slika *imaginativnog*.

Potom, nastavljajući dalje, možete da počnete sa proučavanjem nečega u čoveku što je zaista mnogo teže posmatrati, mada se uglavnom misli da je to lako, a to je način na koji čovek diše, kako pokreće svoj ritmički sistem i kako dah dospeva do cirkulacije krvi. Ta izuzetno živa igra, koja prodire u čitavo telo je mnogo zamršenija nego što se misli. Čovek udiše, dah prelazi u cirkulaciju krvi, ali s druge strane dah ide u glavu i na određen način se povezuje sa čitavom delatnošću mozga. Razmišljanje je jednostavno prečišćeno, istančano disanje. Cirkulacija krvi opet, prelazi u impulse pokreta udova.

Ritmički sistem čoveka se ne izražava u statičnom stanju već u neprekidnoj pokretljivosti i ta razlika mora jasno da se primeti. Glava čoveka se najbolje proučava ako se posmatra kao zasebna formacija koja *miruje*, proučavajući njenu unutrašnjost, različite delove mozga, na primer, i kako jedan deo leži pored drugog. Ništa se o glavi ne može saznati ukoliko, recimo, cirkulaciju krvi u glavi proučavamo uz pomoć anatomije ili fiziologije, jer ono što cirkulacija krvi postiže u glavi nije povezano sa samom glavom. Povezano je samo sa onim što je glavi potrebno iz ritmičkog sistema. Ono što može da se vidi kada se deo kosti lobanje podigne i otkrije cirkulacija, nije zaista povezano sa glavom. Glava mora da se proučava kao organ koji miruje i gde se jedan deo nalazi pored drugog.

To ne može da se primeni na ritmički sistem, čije je središte u grudima. Tu sve mora da se proučava kroz njegovu pokretljivost, kroz pokretljivost cirkulacije krvi, disanja, razmišljanja, sopstvene pokrete. Taj proces čak može da se sledi mnogo dalje u fizičko.

Posmatrajte proces disanja kako prelazi u proces krvi, a odatle nastavlja rad u mozgu. Najpre se obrazuje ugljena kiselina, što će reći, stvara se kiselina u ljudskom organizmu, Međutim, kada proces disanja prelazi u mozak i u nervni sistem, iz kiselina se stvaraju supstance soli; supstance soli se talože.

Prema tome, možemo reći da kada čovek misli, taloži se nešto *čvrsto*. U cirkulaciji nalazimo *tečno*. U dahu *gasovito*. U elementu kretanja kada ovo preraste u pokrete, nalazimo *vatreno*. Materijalni elementi su sadržani u svemu ovome, ali elementi u *pokretu* su u neprestanom stanju nastajanja i nestajanja. Ovi procesi se zaista ne mogu pojmiti čulnim opažanjem. Oni koji to hoće da shvate anatomski, posredstvom čulnog posmatranja, to nikada zaista ne shvate. Mnogo toga mora da se doda od unutrašnje stvaralačke snage duha, ukoliko hoćemo da razumemo ovaj proces.

Ukoliko slušamo objašnjenja o ritmičkim procesima, kao što se to iznosi u običnim predavanjima anatomije i fiziologije, osećamo da je sve to veoma udaljeno od stvarnosti. (Oni koji su imali ovo iskustvo moći će da potvrde ovo što govorim.) Da, ko god sve ovo nepristrasno sluša, a potom posmatra slušaoca, zapravo oseća kao da jalovost koja im se nudi mora da uzrokuje samu njihovu smrt; kao da moraju da ostanu prikovani za klupe, nemoćni da se pokrenu, nemoćni čak da otpužu napolje! Ovaj sistem cirkulacije morao bi se opisati sa takvom živošću da slušaoci, koji su neprekidno nošeni od čulnog do natčulnog, od natčulnog ponovo nazad u čulno, tokom opisivanja uđu u neku vrstu *muzičkog* raspoloženja.

Kada se to završi, čovek razvije unutarnje navike duše kroz koje može da se razume karma. O tome ćemo govoriti sutra, ali ono što se ovde događa jeste čulna slika Inspiracije. Kako smo u posmatranju glave imali čulnu sliku Imaginacije, tako imamo sliku Inspiracije u proučavanju ritmičkog sistema čoveka, *ako* je to proučavanje bilo pravilno.

Prelazimo sada na sistem metabolizma i udova. U onome što savremena anatomija i fiziologija imaju da kažu o tom sistemu, *ne* dolazimo do snaga ovog sistema, već samo do onoga što otpada i što je odbačeno. Sve što je po savremenom shvatanju sadržaj metaboličkog sistema i sistema udova, uopšte ne pripada pravoj ljudskoj organizaciji, već se izbacuje. Sadržaj creva je samo krajnji primer. Sve ostalo što je fizički vidljivo u metaboličkom sistemu i udovima, ne pripada čoveku već je ono što čovek odbacuje. Nešto od toga ostaje u njemu duže vreme, nešto kraće. Sadržaj creva ostaje kraće vreme, ono što odbacuju mišići, nervi, itd. ostaje duže. Bilo koja fizička tvar koja se može naći u ovom sistemu ne pripada čoveku; to su izlučevine, talog. Sve što pripada metaboličkom sistemu i udovima, po prirodi je *natčulno*. Tako u proučavanju tog sistema u čoveku moramo da pređemo u ono što čisto natčulno postoji unutar fizičkog.

Moramo, dakle, da zamislimo metabolički sistem i udove na takav način da su fizičke ruke itd. u stvarnosti duhovne i da se unutar te duhovnosti otkriva *Ja*. – Kada pokrećem svoje ruke ili noge, neprekidno se dešava izlučivanje i te izlučevine se prate, ali one nisu ono bitno. Ne možete se pozivati na fizičko kada želite da objasnite kako ruka nešto uzima, morate se pozvati na duhovno. Duhovno koje se kreće kroz ruku – *to* je ono što je bitno u čoveku. Ono što opažate je samo izlučevina metaboličkog sistema i sistema udova.

Kako, onda, možemo uopšte da počnemo proučavanje karme, ako verujemo da ono što vidimo u metabolizmu i sistemu udova jeste čovek? To uopšte nije čovek. Sa proučavanjem karme možemo da počnemo samo onda kada znamo šta je zaista čovek. Moramo da uključimo nešto što, naravno, nalazimo u čulnom svetu, ali što je ipak natčulna slika Intuicije.

Tako, dragi moji prijatelji, možete da kažete: proučavanje *glave* jeste imaginativan proces, koji se projektuje u čulni svet. Proučavanje *ritmičkog sistema* mora biti istinski inspirativno iako delatno u oblasti čulnog opažanja, unutar čulnog sveta. Proučavanje *metabolizma* i *udova* mora biti intuitivno, natčulna delatnost u čulnom svetu.

Veoma je zanimljivo otkriti da proučavajući čoveka imamo slike Intuicije, Inspiracije i Imaginacije. U pravom posmatranju čoveka metabolizma i udova možemo naučiti šta je zaista Intuicija u natčulnom. U pravom posmatranju ritmičkog čoveka možemo naučiti šta je zaista Inspiracija u natčulnom. U pravom posmatranju glave možemo naučiti šta je imaginativno posmatranje u natčulnom, šta je Imaginacija.

Proučavanje glave: imaginativno, projektovano u čulni svet.

Proučavanje ritmičkog sistema: inspirativno, delatno u čulnom svetu.

Proučavanje metaboličkog i sistema udova: intuitivno, natčulno u čulnom svetu.